

Sygn. akt I ACa 207/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Ewa Popek
Sędzia:	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Sędzia:	SA Bogdan Radomski
Protokolant	st. sekr. sądowy Agnieszka Pawlikowska

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2019 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) W.

przeciwko J. G. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 19 września 2017 r., sygn. akt I C 803/17

I. oddala apelację;

II. zasądza od (...) W. na rzecz J. G. (1) 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

I A Ca 207/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 września 2017 r. Sąd Okręgowy w Radomiu po rozpoznaniu sprawy z powództwa (...) W. przeciwko J. G. (1) o zapłatę oddalił powództwo i zasądził od (...) W. na rzecz J. G. (1) 5 417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powód wnosił o zasądzenie od pozwanego 116 184,18 zł tytułem zwrotu bonifikaty udzielonej pozwanemu przy nabyciu przez niego lokalu mieszkalnego, które następnie pozwany darował swojemu pasierbowi.

Sąd Okręgowy ustalił, że J. G. (1) wraz z M. G. (1) pozostają w związku małżeńskim od (...) r. Nie posiadają wspólnych dzieci. Pozwany ma córkę, a jego żona syna M. P..

Po zawarciu związku małżeńskiego J. G. (1) wprowadził się do mieszkania nr (...) w budynku przy ul. (...) w W., w którym mieszkała jego żona wraz z dwunastoletnim synem. Mieszkanie to przyznano na początku lat siedemdziesiątych jej matce, jako lokal socjalny. Po zawarciu związku małżeńskiego w dniu (...)

M. P. wyprowadził się z tego lokalu. Ponownie w nim zamieszkał wraz z żoną. W dniu (...) urodziła mu się córka (zeznania świadka M. G. (1), zeznania pozwanego, skrócony odpis aktu małżeństwa).

W dniu (...) roku - umową ustanowienia odrębnej własności lokalu, sprzedaży i oddania części gruntu w użytkowanie wieczyste (Rep. A nr (...) J. G. (1) wraz z małżonką M. G. (1) nabyli od (...) W. własność lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku przy ul. (...) w W. wraz z udziałem w nieruchomości gruntowej, o wartości 255.698zł, z bonifikatą w wysokości 90% wartości lokalu, płacąc cenę 25.569,80zł. Notariusz poinformował stronę kupującą o treści art. 68 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami (...) aktu, umowa k. 8-13).

Zawarcie umowy poprzedzone zostało sporządzeniem protokołu uzgodnienia warunków sprzedaży lokalu mieszkalnego z dnia (...) pomiędzy (...) W. a J. G. (1) i M. G. (1), w którym ustalono, że udzielona zostanie bonifikata w wysokości 90% ceny rynkowej lokalu – tj. 230.128,20zł oraz w wysokości 90 % pierwszej opłaty za użytkowanie wieczyste w wysokości 1.020,79 zł – łącznie 231.148,99 zł. Niniejszy protokół również zawierał informację o możliwości żądania zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikacie po jej waloryzacji w przypadku zbycia nieruchomości w ciągu 5 lat, z wyłączeniem zbycia na rzecz osoby bliskiej (protokół k. 14,15).

W dniu (...) roku aktem notarialnym pozwany wraz z małżonką darowali przedmiotowy lokal na rzecz M. P., syna M. G. (1), który jest pasierbem J. G. (1) (akt notarialny dnia (...) roku Rep. A nr (...) roku - umowa ustanowienia odrębnej własności lokalu, sprzedaży i oddania części gruntu w użytkowanie wieczyste k. 8-13, protokół nr (...) umocnienia warunków sprzedaży lokalu mieszkalnego z dnia (...) roku 14-15, akt notarialny z dnia (...) roku Rep. A nr (...) — umowa darowizny k.16-19).

Pozwany wraz z żoną, jej synem i jego żoną mieszkali razem w przedmiotowym lokalu do 2015 roku. Wyprowadzili się do domku letniskowego w W. Dolnych, będącego własnością M. P..

Strona powodowa skierowała do pozwanego wezwanie do zwrotu udzielonej bonifikaty w terminie 30 dni od doręczenia tego wezwania (wezwanie z dnia (...) roku k. 20).

W odpowiedzi na nie pozwany wniósł o odstąpienie od żądania zwrotu zwaloryzowanej bonifikaty wskazując, że przy takim roszczeniu należy mieć na względzie treść art. 5 k.c.(pismo k. 23).

Pismem z dnia (...) roku poinformowano pozwanego o odmowie odstąpienia od żądania bonifikaty wskazując jednocześnie, że pozwany może wystąpić o odroczenie terminu płatności lub rozłożenie na raty (k.23). Pismem z dnia (...) roku skierowano do pozwanego ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty. Pozostało ono bez odpowiedzi (k.24).

Powód żądał od pozwanego zapłaty tylko kwoty odpowiadającej udzielonej pozwanemu bonifikaty, ze względu na konstrukcję wspólności majątkowej małżeńskiej. Jej wysokość ustalił stosownie do dyspozycji wymienionej w art. 5 i art. 227 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Kwota równa udzielonej bonifikacie po jej waloryzacji została wyliczona według miesięcznych wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanych przez Prezesa GUS, począwszy od dnia następnego po dniu, w którym (...) W. sprzedało lokal do dnia zbycia lokalu przez pozwanego J. G. (1).

J. G. (1) pracuje jako serwisant kotłów grzewczych. Zarabia średnio około 3000 złotych. Nie ma zobowiązań. Ponosi koszty utrzymanie domu i samochodu.

M. G. (1) obecnie jest bezrobotna, ma kłopoty ze zdrowiem od 12 lat czeka na operację.

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dokumentów dołączonych do pozwu i odpowiedzi na pozew, których treść i autentyczność nie były kwestionowane, ponadto na podstawie zeznań świadka M. G. (1) oraz zeznań pozwanego.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo.

Sąd wskazał, że spór dotyczył obowiązku zwrotu przez pozwanego udzielonej mu bonifikaty w cenie nabycia lokalu mieszkalnego. Okolicznościami niespornymi było samo udzielenie bonifikaty jak również darowanie przez pozwanego wraz z żoną mieszkania M. P..

Stosownie do treści art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami, jeżeli nabywca nieruchomości zbył nieruchomość lub wykorzystał ją na inne cele niż cele uzasadniające udzielenie bonifikaty, przed upływem 10 lat, a w przypadku nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny przed upływem 5 lat, licząc od dnia nabycia, jest zobowiązany do zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikacie po jej waloryzacji. Przy czym na podstawie ust. 2a tego artykułu, przepisu tego nie stosuje się między innymi wówczas gdy doszło do zbycia lokalu na rzecz osoby bliskiej.

Za osobę bliską w rozumieniu przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami (art. 4 pkt 13) należy rozumieć zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, małżonka, osoby przysposabiające i przysposobione przez osobę, która pozostaje ze zbywcą we wspólnym pożyciu.

W ocenie Sądu Okręgowego w przypadku zbycia przez małżonków lokalu na rzecz dziecka tylko jednego z małżonków, przesłanki wynikające z art. 68 ust. 2a pkt 1 ustawy do niestosowania art. 68 ust. 2 ustawy zachodzą tylko względem tego z małżonków, dla którego obdarowany jest osobą bliską. Ponieważ w rozumieniu art. 4 pkt 13 ustawy pasierb nie może być uznany za osobę bliską przepis art. 68 ust. 2a pkt 1 nie ma zastosowania, w relacji pomiędzy pozwanym a jego pasierbem.

Pomimo to w ocenie Sądu Okręgowego darowizna przedmiotowego lokalu na rzecz syna żony pozwanego nie powoduje obowiązku zwrotu udzielonej obojgu małżonkom bonifikaty.

Uzasadniając swoje stanowisko Sąd Okręgowy przywołał i podzielił pogląd przedstawiony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 marca 2014 r., w sprawie I ACa 7/14, w którym wskazano, że jeżeli małżonkowie nabyli do majątku wspólnego lokal mieszkalny od gminy lub Skarbu Państwa wraz z bonifikatą (art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2015 r. póź. 1774 ze zm.), a następnie przed upływem 5 lat zbyli ten lokal na rzecz osoby będącej osobą bliską w stosunku do jednego tylko z małżonków, to czynność taka musi być uznana za zbycie na rzecz osoby bliskiej w rozumieniu art. 68 ust. 2 zd. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami (obecnie art. 68 ust. 2a pkt 1).

Sąd Apelacyjny w Poznaniu wskazał, że jeżeli powstanie skutków czynności prawnej, związanej z zarządem majątkiem wspólnym, uzależnione zostało w ustawie od posiadania określonych przymiotów osobistych, wystarczające jest, aby cechy takie posiadał tylko jeden z małżonków. Niedopuszczalne byłoby, bowiem w takich przypadkach rozszczepianie czynności prawnej w ten sposób, że wywoływałyby ona skutki w sferze praw i obowiązków wyłącznie jednego małżonka.

Ponadto w ocenie Sądu Okręgowego brak było przeszkód, aby skuteczną umowę darowizny lokalu zawarła jedynie żona pozwanego, która, co nie ulega wątpliwości nawet według powoda, jest wobec obdarowanego osobą bliską w rozumieniu art. 4 pkt 13 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Darowizna taka byłaby z jednej strony skuteczna i ważna, a z drugiej strony pozwany nie byłby uważany za stronę takiej umowy (tak uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1979 r, w sprw. III CZP 15/79, OSNCP, z. 4 z 1980 r. póź. 63, wyrok Sadu Najwyższego z dnia 8 października 1994 r. w spr. II CKN 490/98).

W ocenie Sądu Okręgowego dokonanie przez małżonków darowizny na rzecz osoby, która jest osobą bliską w stosunku do jednego z małżonków dokonujących darowizny - w rozumieniu ustawy gospodarce nieruchomościami, musi być uznane za czynność dokonaną na rzecz osoby bliskiej - także w relacji pomiędzy obdarowanym, a drugim z małżonków i wyłącza obowiązek zwrotu przyznanej bonifikaty.

Przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami nie stanowią *lex specialis* w stosunku do przepisów krio, określających zasady zaliczania przedmiotów majątkowych do majątku dorobkowego małżonków. Pierwsze z nich regulują zasady nabywania nieruchomości z bonifikatą i zasady jej ewentualnego zwrotu, natomiast przepisy krio określają zasady kształtowania się dorobku małżonków bez względu na okoliczności nabycia przedmiotu majątkowego w czasie trwania wspólności ustawowej.

W tej sytuacji wykluczona jest sugerowana w pozwie możliwość dokonania wyodrębnienia udziału małżonka w trakcie trwania wspólności majątkowej w jednym ze składników majątku wspólnego.

Sąd wskazał ponadto, że podobna wykładnia funkcjonuje na tle stosowania przepisów o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, nabywania nieruchomości rolnych (dawny art. 160 k.c.) czy też przekazywania gospodarstw rolnych (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 1986 r. w spr. III CZP 70/85, OSNCP, z. 12 z 1986 r. póż. 207, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2006 r. w spr. II CSK 174/06, Kodeks cywilny z komentarzem pod red. J. Winiarza, Wyd. Prawnicze, Warszawa 1989 r., Wyd. II, Tom I, str. 160, Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Komentarz pod red. K. Piaseckiego, Wyd. Prawnicze LexisNexis, Wyd. 3, Warszawa 2006 r., str. 170 itp.).

Z tych względów Sąd Okręgowy oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego koszty procesu na podstawie art. 98 kpc.

Apelacje od tego wyroku wniósł powód zaskarżając wyrok w całości i zarzucając Sądowi Okręgowemu naruszenie prawa materialnego:

- art. 68 ust. 2a pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami w zw. z art. 35 i 36 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że darowizna na rzecz M. P. lokalu nr (...) przy ul. (...) przez małżonków G. była zbyciem na rzecz osoby bliskiej również w zakresie pozwanego J. G. (2), a w konsekwencji błędne zastosowanie art. 68 ust. 2a pkt 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami i nierozpoznanie istoty sprawy,

- art. 68 ust. 2a pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami poprzez uznanie, że pozwany J. G. (2) jest osobą bliską wobec syna M. G. (2) co powoduje, że przepis ten wyłącza możliwość żądania zwrotu udzielonej przy wykupie lokalu bonifikaty w sytuacji dokonania darowizny tego lokalu na rzecz osoby bliskiej jednego z małżonków dokonujących darowizny, a w konsekwencji błędne zastosowanie art. 68 ust. 2a pkt 1 ustawy o gospodarce' nieruchomościami,

- art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami poprzez jego niezastosowanie będące skutkiem błędnej wykładni art. 68 ust. 2a pkt 1 ustawy,

- art. 4 pkt 13 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami poprzez jego niezastosowanie, które doprowadziło do błędnej wykładni pojęcia "osoby bliskiej" w rozumieniu tejże ustawy;

Apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego J. G. (2) na rzecz powoda (...) W. 116.184,18 zł z odsetkami ustawowymi z tytułu opóźnienia od dnia 19 września 2016 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego J. G. (2) na rzecz powoda (...) W. kosztów postępowania przed Sądem I instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, oraz kosztów postępowania apelacyjnego.

Ewentualnie wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Radomiu, przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Ponadto apelujący wnosił o dopuszczenie dowodu z następujących dokumentów:

1. oświadczenia z dnia (...) roku złożonego przez M. G. (2),
2. oświadczenia z dnia (...) roku złożonego przez J. G. (2),
3. umowy sprzedaży z dnia (...) roku dotyczącej nabycia przez małżonków G. nieruchomości położonej w W. (Rep. A nr(...))
4. trzech stron dziennika budowy nr (...) wydanego w dniu (...) roku dotyczących budowy przez J. i M. G. (2) budynku mieszkalnego jednorodzinnego w W.,
5. umowy darowizny z dnia (...) roku, na mocy której małżonkowie G. przekazali M. P. własność nieruchomości położonej w W. na okoliczności w tych dokumentach stwierdzone, a w szczególności na okoliczność, że w dacie (...) roku oraz dacie (...) roku pozwany J. G. (2) wraz z małżonką M. G. (2) był współwłaścicielem na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej zabudowanej nieruchomości we wsi W. oraz na okoliczność, iż M. P. stał się właścicielem zabudowanej nieruchomości w W. wskutek dokonanej przez małżonków G. na jego rzecz w dniu (...) roku darowizny.

Powyższy wniosek dowodowy powód uzasadniał koniecznością powołania się na nowe okoliczności celem uzupełniającego ustalenia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu.

Pozwany wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny oddalił wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji jako bezprzedmiotowe i nie mające znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że apelacja zawiera wyłącznie zarzuty naruszenia prawa materialnego i nie kwestionowała ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia.

Zgodnie z art. 378 § 1 kpc sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, co oznacza, iż sąd ten rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia [tak Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów - zasada prawna z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55]. W postanowieniu z dnia 8 grudnia 2006 r. [V CSK 368/06] Sąd Najwyższy wskazał, że z art. 378 § 1 kpc wprost wynika, sąd drugiej instancji związany jest zarzutami apelacji, które dotyczą naruszenia przepisów postępowania przez sąd pierwszej instancji i poza kwestią nieważności postępowania nie może badać z urzędu, czy sąd pierwszej instancji naruszył przepisy postępowania.

Skoro zatem apelacja powoda nie zawiera zarzutów naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa procesowego, a ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego stanowiące podstawę materialnoprawnego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego nie zostały zakwestionowane, brak jest w ocenie Sądu Apelacyjnego podstaw do zgłoszenia przez skarżącego w apelacji nowych wniosków dowodowych.

Wskazać ponadto należy, że wnioski te zostały zgłoszone na okoliczności, które nie stanowiły przedmiotu ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego i nie stanowiły podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Spór pomiędzy sprawami dotyczył istnienia bądź nieistnienia prawnego obowiązku zwrotu przez pozwanego kwoty odpowiadającej 1/2 wartości udziału w kwocie bonifikaty udzielonej pozwanemu i jego żonie, przy zawieraniu umowy nabycia przez nich lokalu mieszkalnego. Okoliczności faktyczne dotyczące nabycia i zbycia przez małżonków przedmiotowego lokalu są bezsporne. Pozwany wraz z żoną nabyli do majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską lokal mieszkalny korzystając z 90% bonifikaty, a następnie darowali wspólnie ten lokal M. P., który jest synem M. G. (2) i pasierbem J. G. (2).

Wnioski dowodowe, które zostały zgłoszone w apelacji nie dotyczą ani zakupu mieszkania z bonifikatą przez małżonków G., ani zawarcia umowy darowizny tego mieszkania z M. P. i nie zmierzają do podważenia ustaleń Sądu Okręgowego w tym zakresie. Dotyczą innych okoliczności, które apelujący podnosi w celu oceny żądania powódki pod kątem art. 5 kc. Tymczasem Sąd Okręgowy nie oceniał roszczenia powódki z punktu widzenia art. 5 kc. Podstawą oddalenia powództwa nie był wniosek Sądu Okręgowego o nadużyciu prawa przez powódkę w rozumieniu art. 5 kc.

Niezależnie od powyższego stwierdzić należy, że wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji dotyczą dokumentów, które powstały najpóźniej w 2012r., w związku z czym istniały przed zamknięciem rozprawy przed Sądem pierwszej instancji, a zarzut nadużycia prawa przez powoda był zgłaszany przez pozwanego od samego początku procesu. Formalnie zatem wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji uznać należałoby za spóźnione w rozumieniu art. 381 kpc.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne ustalenia Sądu Okręgowego przedstawione w historycznej części niniejszego uzasadnienia. W tak ustalonym stanie faktycznym zarzuty naruszenia prawa materialnego postawione w apelacji nie są uzasadnione.

Przede wszystkim podkreślić należy, że Sąd Okręgowy w uzasadnieniu swojego wyroku ani nie stwierdził – jak podnosi w zarzutach strona powodowa – że darowizna mieszkania dokonana przez małżonków G. na rzecz M. P. „była zbyciem na rzecz osoby bliskiej”, ani że „J. G. (1) jest osobą bliską” - w rozumieniu art. 4 pkt 13 ustawy o gospodarce nieruchomościami – „wobec syna M. G. (1)”. Sąd Okręgowy nie dokonywał w swoim uzasadnieniu wykładni pojęcia osoby bliskiej w rozumieniu art. 4 pkt 13 cyt. ustawy. Poprzestał na dosłownym brzmieniu wskazanego przepisu, wskazując, że zgodnie z jego treścią pasierb nie może być uznany za osobę bliską, gdyż nie jest wymieniony w katalogu osób bliskich.

Przyczyną oddalenia powództwa w sprawie niniejszej była ocena zasadności roszczenia strony powodowej w kontekście przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dotyczących ustroju majątkowego małżeńskiego w postaci wspólności majątkowej małżeńskiej. W tym kontekście Sąd Okręgowy powołując się na stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w sprawie I ACa 7/14 [wyrok publikowany na portalu orzeczeń SA w Poznaniu], wskazał, że istotną kwestią dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu jest pojęcie „zbycia” lokalu jako przedmiotu wspólności majątkowej małżeńskiej.

Z istoty przepisów kodeksu rodzinnego regulujących wspólność majątkową małżeńską - art. 31-46 krio wynika bowiem, że jest to wspólność bezudziałowa, a prawa małżonków do tego majątku są równe, w szczególności w zakresie zarządzania nim. Każdy przedmiot wchodzący w skład majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską staje się przedmiotem ich bezudziałowej współwłasności, czyli wspólności. Art. 35 krio stanowi wprost, że w czasie trwania wspólności ustawowej żaden z małżonków nie może żądać podziału majątku wspólnego. Nie może również rozporządzać ani zobowiązywać się do rozporządzania udziałem, który w razie ustania wspólności przypadnie mu w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku.

Majątek wspólny musi być traktowany tak jak każda inna prawnie wyodrębniona masa majątkowa. Wspólność ustawowa, jako ściśle związana ze stosunkiem prawnym o charakterze osobistym zachodzącym między małżonkami (małżeństwem), jest współwłasnością łączną (art. 196 § 1 k.c.). Jej charakterystycznymi, istotnymi cechami, różniącymi ją od współwłasności w częściach ułamkowych, jest to, że:

- 1) jest to wspólność bezudziałowa,
- 2) w czasie jej trwania małżonkowie nie mogą rozporządzać swoimi prawami do majątku wspólnego i nie mogą wyzbyć się ich na rzecz osób trzecich, a co więcej, stosownie do art. 35, żadne z małżonków nie może rozporządzić ani nawet zobowiązać się do rozporządzenia udziałem, który w razie ustania wspólności przypadnie mu w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku, ani żądać podziału majątku wspólnego.

Poza tym, w odróżnieniu od współwłasności w częściach ułamkowych, która jest prawem własności kilku osób do jednej rzeczy, wspólność ustawowa jest wspólnością masy majątkowej mieszczącej się w pojęciu mienia określonego

w art. 44 k.c., mogącej obejmować wiele różnych praw majątkowych (własność, użytkowanie wieczyste, ograniczone prawa rzeczowe, prawa obligacyjne) [Piasecki Kazimierz (red.), Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, wyd. V, opublikowano: LexisNexis 2011, LEX].

Na tej podstawie Sąd Okręgowy wyprowadził prawidłowy wniosek, że jeżeli powstanie skutków czynności prawnej, związanej z zarządem majątkiem wspólnym, uzależnione zostało w ustawie od posiadania określonych przymiotów osobistych, wystarczające jest, aby cechy takie posiadał tylko jeden z małżonków.

Przekładając to stwierdzenie na okoliczności faktyczne sprawy niniejszej uznać zatem należy, że małżonkowie G. nabyli prawo do bonifikaty ceny przy zakupie własności lokalu mieszkalnego. Z prawa tego skorzystali. Wskutek czego doszło do przysporzenia w ich majątku wspólnym o wartość odpowiadającą wysokości tej bonifikaty. Wartość tego prawa stanowi bezudziałowy składnik majątku wspólnego małżonków.

Zatem w pierwszej kolejności należy stwierdzić, że nie ma żadnych podstaw do przekształcenia tego prawa jako objętego wspólnością bezudziałowa, we współwłasność małżonków w częściach ułamkowych, co dawałoby powodowi prawo do dochodzenia od jednego z małżonków zapłaty kwoty odpowiadającej połowie wartości prawa do bonifikaty. Do przekształcenia wspólności majątkowej małżeńskiej we współwłasność w częściach ułamkowych dochodzi jedynie w momencie ustania małżeństwa wskutek śmierci jednego z małżonków lub rozwiązania małżeństwa, bądź w wyniku orzeczenia sądu znoszącego wspólność majątkową małżeńską, jak również wskutek zawarcia przez małżonków umowy znoszącej wspólność majątkową małżeńską. Ponieważ małżeństwo J. i M. G. (1) nadal trwa, a strony pozostają we wspólności majątkowej małżeńskiej, prawo do bonifikaty pozostaje przedmiotem ich bezudziałowej współwłasności. Wobec powyższego brak jest podstaw do żądania przez powódkę od pozwanego zwrotu połowy wartości prawa, które weszło do majątku wspólnego małżonków i nadal pozostaje przedmiotem ich bezudziałowej współwłasności.

W ocenie Sądu Apelacyjnego odwoływanie się w apelacji do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale z dnia 28 września 1979 r. III CZP 15/79, nie jest uzasadnione. Orzeczenie to dotyczy możliwości i skutków odwołania darowizny, w stosunku do jednego z obdarowanych małżonków. Sąd Najwyższy wskazał w uzasadnieniu tego orzeczenia, że skuteczne odwołanie darowizny z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego uchyla dotychczasowy stosunek prawny, a po stronie obdarowanego powstaje obowiązek zwrotu przedmiotu darowizny według przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 898 § 2 w związku z art. 405 i nast. k.c.). Odwołanie darowizny ma zatem na celu pozbawienie umowy jej skutków prawnych i powrót do stanu poprzedniego. Ten sam cel występuje także w przypadku odwołania darowizny, gdy przedmiot darowizny został z woli stron umowy objęty wspólnością majątkową. Odwołanie darowizny tak uczynionej zakłada cofnięcie woli darczyńcy także co do wejścia przedmiotu darowizny do wspólnego majątku małżonków, odwołując bowiem darowiznę, darczyńca cofa swą wolę obdarowania małżonka i zarazem włączenia darowanej rzeczy do wspólnego majątku, w szczególności ze względu na skutki wspólności określone w art. 35 i n. k.r.o. Rażąca niewdzięczność tylko jednego z małżonków uzasadnia odwołanie darowizny tylko względem niego, nie uzasadnia odwołania także względem drugiego małżonka, co do którego brak podstaw do odwołania. Nie sposób bowiem przyjąć, aby ustrój wspólności majątkowej zmieniał w tym zakresie ustawowe uregulowanie umowy darowizny, m. in. co do dopuszczalności odwołania darowizny względem osoby, która okazała się wobec darczyńcy rażąco niewdzięczna.

Natomiast w okolicznościach sprawy niniejszej prawo do bonifikaty powstało z mocy samego prawa. Prawo żądania zwrotu bonifikaty również powstaje z mocy samego prawa. Skoro tak to prawo winno precyzyjnie regulować podstawy prawne do żądania zwrotu wartości bonifikaty, mając na uwadze już istniejący porządek prawny. Z tego względu nie jest uzasadnione zawarte w apelacji stanowisko, że „jeżeli zamierzeniem prawodawcy byłoby wyłączenie możliwości zwrotu udzielonej bonifikaty w sytuacji zbycia lokalu na rzecz osoby bliskiej jednego z nich [w rozumieniu: jednego z małżonków], to taką regulację w ustawie o gospodarce nieruchomościami by przewidział”.

W ocenie Sądu Apelacyjnego uzasadniony jest wniosek przeciwny. Mianowicie - skoro system prawa przewiduje istnienie wspólności majątkowej małżeńskiej jako szczególnego pełnoprawnego rodzaju ustroju majątkowego

pomiędzy małżonkami, to ustawodawca winien przewidywać konsekwencje wprowadzanych rozwiązań prawnych i precyzyjnie je regulować.

Jeżeli zatem prawo do bonifikaty weszło w skład majątku wspólnego małżonków i stanowi przedmiot ich bezudziałowej współwłasności [wspólność majątkową], to utrata tego prawa przez małżonków i obowiązek zwrotu bonifikaty, może być uzasadniony tylko wówczas gdy każdy z małżonków utraci przymioty uzasadniające przyznanie im tego prawa. Jeżeli natomiast warunek zachowania prawa do bonifikaty jest spełniony chociażby przez jednego z małżonków, uznać należy że dotyczy on całego prawa objętego wspólnością majątkową małżeńską.

W okolicznościach sprawy niniejszej darowizną został objęty składnik wspólności majątkowej małżeńskiej, a darowizna została dokonana na rzecz syna jednego z małżonków, a więc osoby bliskiej w rozumieniu art. 4 pkt 13 ustawy o gospodarce nieruchomościami. W tym stanie sprawy brak jest podstaw do żądania od ojczyrna obdarowanego zwrotu ułamkowej wartości prawa do bonifikaty, gdyż nie doszło do przekształcenia prawa do bonifikaty ze współwłasności bezudziałowej we współwłasność udziałową, a darowizna została dokonana na rzecz osoby bliskiej w rozumieniu art. 4 pkt 13 w stosunku do drugiego z małżonków. W tej sytuacji uznać należy że oboje małżonkowie zachowują prawo do przyznanej im bonifikaty jako prawa wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację i na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc i w zw. z § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust.. 1 pkt 2 rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności adwokackie zasądził od powoda na rzecz pozwanego koszty procesu w postępowaniu apelacyjnym odpowiadające wynagrodzeniu pełnomocnika w wysokości 4050zł.